

Moderní interieur.

Otázka bytu, krásného, harmonického a hlavně pohodlného, vynořila se náhle. Jakoby jí dříve nebývalo a jakoby teprve v poslední době probudilo se estetické svědomí obecnosti. Ale to se zdá jen na povrchu. Snahy o sladěný, vkusný interieur byly v určitých kruzích vždy, ale nikdo z nich se nestaral o výchovu v tom směru i jinde, takže v uplynulém půlstoletí individuální ráz zařízené domácnosti marně bychom hledali mimo domy bohatých umělců, šlechticů a finančníků. V posledních několika letech zajímá se však o tuto otázku i širší obecnost, některé zásady umělecko-průmyslových reformátorů stávají se již majetkem dosti četných vrstev, v nichž zájem o otázku uvedenou jakoby byl náhle probuzen. Vedlo by nás daleko do ýkati se příčin, jež zájem vyvolaly, líčiti vývoj otázky od jejího vzniku a znovu opakovati stesky, jež byly vysloveny proti dosavadnímu nevkusu v nábytku a bytovém zařízení průměrného občana. Nedávno zavřená výstava truhlářská ve výstavním paláci dává nám popud mluvit o interieuru novém, moderním. Chceme mluvit o hotové již věci, jež sice roste ještě a se vyvíjí, ale jejíž hlavní znaky budoucnost již sotva mnoho pozmění. —

Pojem moderního interieuru nevyčerpá sám nábytek, přes to, že je jeho hlavní složkou. Jest tu na prvním místě prostor sám, jeho velikost a poměry, jemuž připadla nová úloha, a jsou tu všechny ostatní předměty, které obyvatelé interieuru obklopují. Teprve v harmonickém sladění všech těchto částí jest ucelen pojem a odtud nutno tedy vycházeti, chceme-li pochopiti úplně a ze základu snahy moderního architekta. Moderní dům, v němž interieur je osobitou jednotkou, jest individuální dílo a hledí

v daném případě co nejvíce se přiblížit práním, oblibám a zvykům budoucího majitele; oč více musí tedy interieur přiléhati na tělo svým obyvatelům! Udává-li půdorys, výstavbu a fačadu domu jeho vnitřek, spolupůsobí k vytvoření jednotlivých místností účel, pohodlné jich užívání a vůle majitelova nebo jeho povolání. Osobité pojetí každé místnosti, jak je vidíme na návrzích nejlepších architektů, nepůsobí pak vnější efekty, ale uvědomění a rozumné uvážení těchto majitelových požadavků. Prostor, jehož rozměry, osvětlení a spojení s druhými již dříve vznikly ze stejných motivů, nemá omezovati architekta, ale inspirovati jej k šťastným kombinacím a nenucenému jeho využití. Když jsou zjištěny a oceněny všechny tyto okolnosti, teprve tehdy vzniká návrh nábytku. Jsou tedy neoprávněny v naší době sbírky obrázků jednotlivých kusů nábytku, jak je hojně vydávali v rytinách truhlářů a dessinateurů XVII. a XVIII. století, a nemají omluvy ani výstavní interieury šablonovitých rozměrů a sestavení. Pro tvar nábytku je tu prvním a nejdůležitějším činitelem účel. Neúčelné formy jsou i nepotřebné a tím právě nemoderní. Teprve v druhé řadě, ačkoliv neméně důležitý, jest požadavek materiálu. Majetkové poměry objednatelovy nebo jeho zvláštní náklonnosti k nádheře nebo jednoduchosti jsou sice směrodatny pro volbu materiálu (dřevo, kov, sklo, mosaika, keramika, textilie), ale i nejméně cenný materiál vyžaduje stejně veliké péče a znalosti jako druhy nejdražší. Materiál diktuje míru svého použití, tektonické zpracování a způsob výzdoby. Barevné zladění nábytku s prostorem je úkol choulostivý, vyžadující vnímavého oka a určité zkušenosti, ale nebylo by úplné, kdyby architekt nešel s ním i všechno okolí jeho. Tak nutno svěřiti jeho volbě i výběr koberců, malbu stěn, nátěr dveří a oken, návrhy lampy, krbu i umístění obrazů a volbu jich rámu. Zajisté, že vážný umělec bude tu řídití výběr barev (jako dříve činil s nábytkem) v dorozumění s majitelem, a tak společnou dohodou povstává teprve individuální, teplý koutek. —

To je theoretický základ, na němž reformátoři uměleckého řemesla vybudovali nový interieur. Bohužel, okolnosti denního života překážejí tomuto ideálu. Bydlíme většinou v činžovních domech, v nepřiležitých místnostech a nemáme vlivu na utváření svého bytu od základu. Že se pod tlakem nových proudů pociťuje tato základní vada, vidíme ze snahy učiniti pohyblivými stěnami jednotlivé nájemné byty schopny změny v prostoru. Ale to jsou jen výjimky dosud. K této nevýhodě přistupuje ještě vyrábění nábytku po továrnicku, pro sklady, dle jedné šablony a bez objednatelě, s určitými pránými, což nepřírozeně zvyšuje cenu díla zvláště objednaného a od určité šablony odlišného. Nezbyvá ovšem, když ideály svrchu vylíčené jsou dostupny jen bohatým, než hleděti zachrániti z dobrého aspoň drobtý. Nájemný byt dá se při jisté dávce vkusu a obratnosti upravití do té míry, aby byl výrazem obyvatelovy povahy a jeho vlastnosti, i otázku pohodlí, zřekneme-li se některých požadavků, lze tu řešiti snesitelně. V nábytku a ostatním zařízení musíme se arci utéci k nezbytnosti — typům nábytkovým co do velikosti a druhů; možné stěhování do nového, neznámého bytu toho vyžaduje a pomýšlení na ně ruší již předem všechny sny o zastavených koutcích, povýšených arkýřích a intimních kojích s pružnými stěnami. Ale moderní architekt a povolání odborníci pamatují i na tyto vyděděnce bez vlastních domů. Lze pozorovati silný sklon k řešení takovýchto typických druhů nábytku pro pří-

bytky činžákové, přenosných a vhodných do průměrných nájemných bytů. I ceny jsou vypisovány na podobné práce a dosti velká váha klade se i na nízkou cenu nábytku. Dokud jsou snahy po typickém mobiliáru moderním vedeny touto tendencí, možno je přijmouti, ale i tu rozhodně nutno zdůrazniti odpor proti tovární výrobě. I při levném a formově podobném nábytku možno uplatniti odchýlná přání objednatelů a přizpůsobiti daný typ jeho individualitě. Několik dokladů toho viděli jsme i na výstavě truhlářské mezi ostatní spoustou šablonovité práce. Na konec ještě radu: nezapomínejme na starý zděděný nábytek, který ještě vyhovuje našim potřebám. Neradím tím ovšem nikterak sháněti se po podobné »akvisici« za každou cenu a bydliti potom mezi veteší po zcela cizích lidech jen proto, abychom se jí mohli pochlubiti. Nezastávám se také pseudobarokního a pseudorokokového braku posledního půlstoletí, radím pouze užívali kusů empirových a předbřeznových, kde dosud v rodinách zbyly. Jistě jsou pohodlné, formově jsou po většině dokonalé a nad to obklopuje je tisíce vzpomínek na lidi nám drahé. I tento nábytek dá se sladiti do krásné harmonie s předměty obklopujícími moderního člověka,* pro něhož slohový purismus let předešlých pozbyl již vážnosti a souhlasu.

Otakar Březina:

Není jiného zasvěcení v mysterium krásy nežli život.

(Hudba pramenů.)
